AYASOFYA'NIN İBADETE AÇILMASI: DÜNYA KİLİSELER KONSEYİ VE KİLİKYA (ANTELYAS) ERMENİ KATOLİKOSLUĞU'NUN TEPKİLERİ

AVİM

Ayasofyanın cami olarak ibadete açılması kararı dünyada çeşitli yankılar bulmuştur. Bunlardan dikkatinizi çekmek istediğimiz Dünya Kiliseler Konseyinin ve Antelyas/Lübnan'da bulunan Kilikya Ermeni Katolikosluğu ruhani lideri I. Aramın açıklamalarıdır.

Dünya Kiliseler Konseyi (World Council of Churches, WCC) dünya çapında çeşitli Hristiyan kiliselerden ve kilise birliklerinden oluşan uluslararası bir örgüttür. WCC, kendisini Hristiyan grupları arasında dayanışma ve iş birliğinin elde edilmesine olanak sağlayan bir platform olarak tanıtmaktadır.[1] Çalışma alanı bakımından WCC dünyanın en büyük Hristiyan örgütü durumundadır.

WCC Genel Sekreteri Ioan Sauca, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yazdığı mektubunda Ayasofyanın Türkiye Cumhuriyetinin laiklik ve kapsayıcı olma taahhüdünün, geçmişin çatışmalarını geride bırakma arzusunun güçlü bir ifadesi olduğunu, ancak Ayasofya'yı cami olarak ibadete açma kararının bir dışlama ve bölünme işareti olduğunu ifade etmiştir.[2] Sauca, Ayasofya gibi simgesel bir mekanın cami olarak tekrar ibadete açılmasıyla ilgili olarak şunları iddia etmiştir, kaçınılmaz olarak belirsizlikler, şüpheler ve güvensizlik yaratacak, farklı inançlardan insanları diyalog ve iş birliği masasında bir araya getirme çabalarımızı baltalayacaktır.[3]

Saucanın diyalog temennisi ifadesine karşın, AVİM olarak daha önce yayınladığımız bir raporumuzda WCCnin Ermeni soykırım iddiaları ile ilgili propaganda faaliyetlerine alet edildiğini ve 1983ten bu yana örgütün sözde soykırımın tanınması ve tanıtılması için çeşitli faaliyetlerde bulunduğunu ele almıştık. 1983 yılında Birleşmiş Milletlere sözde soykırımı tanıması için çağrıda bulunan WCCnin bu konuda yayınladığı raporlar ve gerçekleştirdiği faaliyetlerinde Türkiyeye karşı önyargılı anlayışının dini kimlik ile şekillenmiş olduğunu ifade etmiştik.[4] Bu bağlamda 2013 yılında Türkiye aleyhtarlığı ile bilinen, Eçmiyazin Ermeni Katolikosu II. Karekinin[5] WCCnin 8 başkanından biri olarak seçilmesi sonrasında; WCCnin sözde Ermeni soykırımının 100üncü yıl etkinliklerine dahil olma kararı alması ve sözde soykırım kurbanlarını anmak amacıyla bir ekümenik dua ayinin düzenlemesi gibi faaliyetler düzenlediği görülmüştür.

Ayasofya kararı ile ilgili olarak, II. Karekinden bile daha Türkiye aleyhtarı olmakla tanınan Kilikya (Antelyas) Ermeni Katolikosu I. Aram ise geçen hafta bu konuda açıklamalarda

bulunmuştur. Siyasi ve dini liderlere seslenen açıklamasında I. Aram, sözde soykırımdan sonra Türkiye'nin binlerce Ermeni kilisesine el koyduğunu ve kiliselerin barlara, kafelere ve halka açık parklara dönüştürdüğünü, soykırımın aynı soykırımcı yetkililer tarafından dünyanın gözü önünde devam ettirildiğini iddia etmiştir.[6]

WCCnin önyargılı faaliyetlerinin, 1915 olaylarıyla ilgili soykırım tezinin sorgusuz sualsiz, Ermeniler sırf Hristiyan olduğu için kabul edilmesinden kaynaklandığı görülmektedir. Benzer bir şekilde, II. Karekinden bile daha Türkiye aleyhtarı olan I. Aramın açıklamalarını da soykırım tezi için yıllardır yapılan propagandanın bir parçası olarak değerlendirmek gerekir. Bu aktörlerin davranışları, onlar açısından soykırım tezinin tarihi ve hukuki savlardan ziyade din faktörüne dayandığını ortaya çıkarmaktadır.

Ayasofyanın ibadete açılmasına ilişkin karar ile ilgili ise, tüm Hristiyanların benzer önyargılı tutumları olmadığını da eklemek gerekir. Örneğin, Almanya'nın tanınmış Cizvit papazlarından Felix Körner, konu ile ilgili ☀ Artık mabet olarak kullanılmayan bir müzenin şimdi tekrar bir ibadethane haline geldiğini düşündüğünüzde sizi üzen ne olabilir? Dindar birisine bu acı vermez, bu sadece mutlu edebilir.[7] ifadelerinde bulunmuştur.

**Resim: Dünya Kiliseler Konseyi logosu (sol), Kilikya Ermeni Katolikosu I. Aram (sağ)*

[1] Mehmet Oğuzhan Tulun, Dünya Kiliseler Konseyi Nedir?, *Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM),* Rapor No: 5, Mart 2014, https://www.avim.org.tr/images/uploads/Rapor/RAPOR-5.pdf

[2] WCC letter to President Erdogan to keep Hagia Sophia as the shared heritage of humanity, *World Council of Churches*, 11 Temmuz 2020, https://www.oikoumene.org/en/press-centre/news/wcc-letter-to-president-erdogan-to-keep-hagia-sophia-as-the-shared-heritage-of-humanity

[3] WCC letter to President Erdogan to keep Hagia Sophia as the shared heritage of humanity.

[4] Tulun, Dünya Kiliseler Konseyi Nedir?

[5] Ermeni Apostolik Kilisesinin dört idari merkezinden birisi olan Eçmiyazin/Eçmiadzin Ermeni Katolikosluğunun ruhani lideri (Katolikos), dört merkezin ruhani liderleri arasında en kıdemli sayılmaktadır. Bu çerçevede Eçmiyazin Ermeni Katolikosu tüm Ortodoks Ermenilerin ruhani lideri olarak görülmektedir.

[6] Siranush Ghazanchyan, His Holiness Aram I reminds about confiscation of Armenian Churches by Turkey after the genocide, *Public Radio of Armenia*, 12 Temmuz 2020, https://en.armradio.am/2020/07/12/his-holiness-aram-i-reminds-about-confiscation-of-armenian-churches-by-turkey-after-the-genocide/

[7] Alman papazdan Ayasofya tartışmalarına iki yüzlülük eleştirisi, *NTV*, 19 Temmuz 2020, https://www.ntv.com.tr/dunya/alman-papazdan-ayasofya-tartismalarina-iki-yuzluluk-elestirisi,ugoHvvDg-0G_4wuZgO0MsQ

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: AVİM, . 2026. "AYASOFYA'NIN İBADETE AÇILMASI: DÜNYA KİLİSELER KONSEYİ VE KİLİKYA (ANTELYAS) ERMENİ KATOLİKOSLUĞU'NUN TEPKİLERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2020 / 33. Temmuz 21. Erişim Kasım 22, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/AYASOFYA-NIN-IBADETE-ACILMASI-DUNYA-KILISELER-KONSEYI-VE-KILIKYA-ANTELYAS-ERMENI-KATOLIKOSLUGU-NUN-TEPKILERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır